

Komunikat 21/2019:
Polski cud gospodarczy:
Droga na Zachód
38 milionów ważnych małych planów

Rafał Trzeciakowski
Patryk Wachowiec

30 maja 2019 r.

cud.for.org.pl

Polski cud gospodarczy: Droga na Zachód

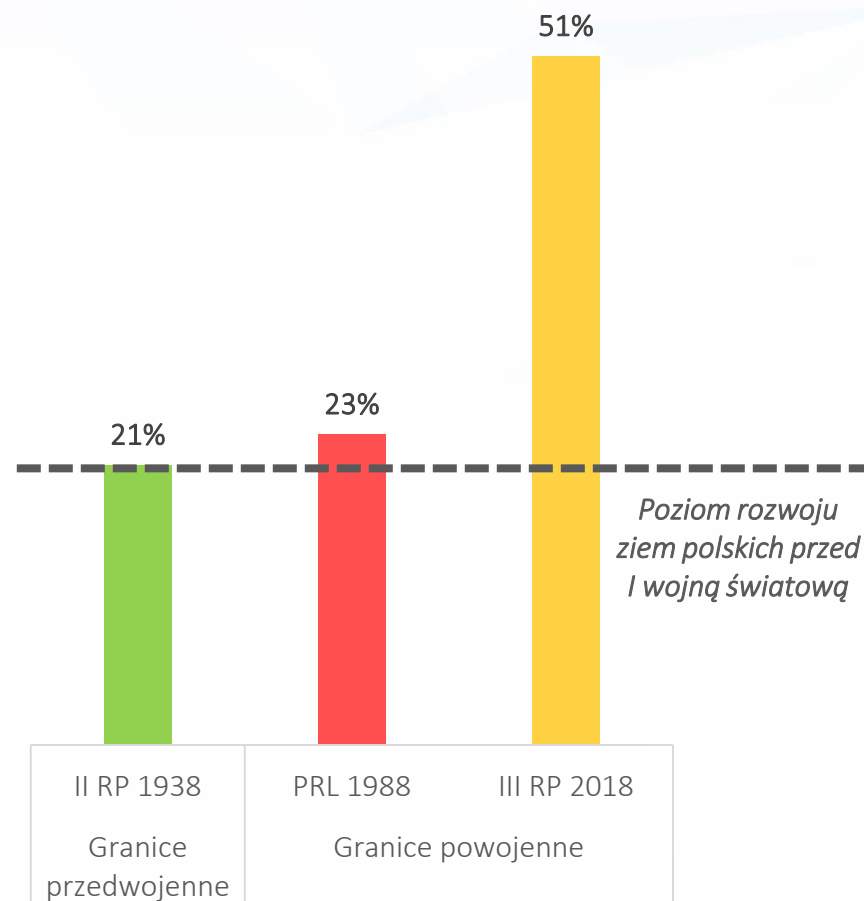
38 milionów ważnych małych planów

Poziom życia Polaków w stosunku do USA, globalnego lidera gospodarczego, przekracza dzisiaj 50%. W przededniu I wojny światowej w 1913 roku, na koniec II RP w 1938 roku i na koniec PRL w 1988 roku, nasz poziomu życia oscylował wokół zaledwie 20% ówczesnych Amerykanów.

- Po załamaniu socjalistycznej industrializacji w połowie lat 70-tych, należeliśmy w 1989 r. do najbiedniejszych narodów Europy. Byliśmy biedniejsi nawet od Ukrainy, Bułgarii i Białorusi.
- Jednak po upadku socjalizmu jako pierwsi rozpoczęliśmy szeroko zakrojone reformy, które umożliwiły rozwój poprzez mechanizm rynkowy. Pierwsi w bloku socjalistycznym zaczęliśmy gonić kapitalistyczny poziom życia.
- Przystąpienie do Unii Europejskiej otworzyło wspólny rynek na polskie firmy, ostatecznie integrując je z europejską gospodarką.
- Dalszy sukces zależy od reform ograniczających szkodliwy wpływ polityki na gospodarkę, w tym rządów prawa, które odróżniają rozwiniętą gospodarkę Zachodu od reszty świata.
- Te i inne dane znajdują się na nowej, specjalnej stronie FOR: www.cud.for.org.pl

Poziom rozwoju Polski w stosunku do USA

PKB per capita jako % USA, zmienne PPP

Poziom rozwoju Polski w stosunku do USA

PKB per capita jako % USA, zmienne PPP

II RP pokazana jest w swoich ówczesnych granicach.

Próby industrializacji ziem polskich przez państwowy kapitał w okresie zaborów, II RP i PRL zakończyły się porażkami. Dopiero budowa rynku i napływ kapitału zagranicznego w III RP doprowadziły do modernizacji gospodarki.

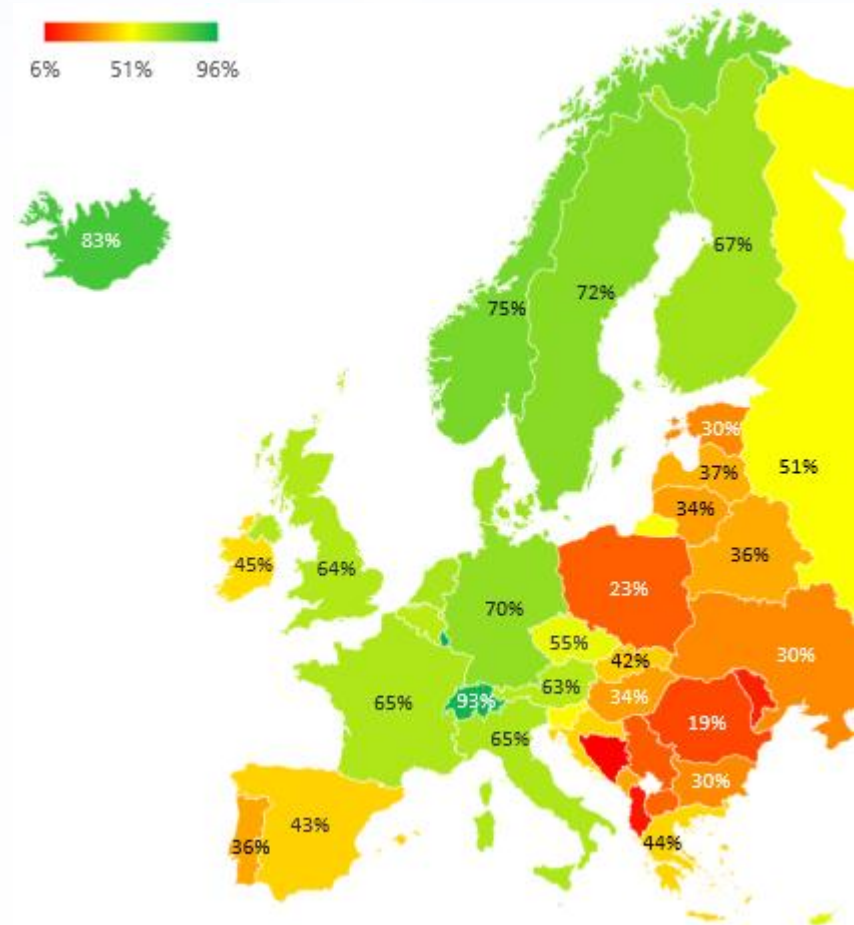
- W okresie rozbiorów rozwój gospodarczy ziem polskich w stosunku do ówczesnego lidera, Imperium Brytyjskiego, pozostał niezmienny. Po porażce państwowej industrializacji Królestwa Polskiego, wzrost przyspieszył dopiero w Królestwie Kongresowym wraz z pewnym zakresem rynkowej industrializacji.
- W II RP odcięcie od tradycyjnych rynków i problemy wewnętrzne blokowały rozwój. Relatywny sukces pierwszej dekady otwartości na kapitał i ograniczonej roli państwa, zakończył światowy kryzys gospodarczy. Państwową industrializację, która tymczasowo napędziła koniunkturę, przerwała wojna.
- Również w PRL marzenia socjalistycznych teoretyków o państwowych przemysłach, które rozwinęłyby się chronione przed zewnętrzną konkurencją, okazały się płonne. Po 40 latach państwowej industrializacji, konieczne było rozpoczęcie procesu budowy nowoczesnej gospodarki od nowa.

Polska w 1989 roku należała do najbiedniejszych krajów Europy. W okresie zaborów, II RP i PRL próbowaliśmy industrializacji kierowanej i finansowanej przez państwo. Jednak tym razem zdecydowaliśmy się wziąć przykład z Zachodu: pozwoliliśmy Polakom działać, budując rynek i reformując instytucje państwa. W rezultacie po raz pierwszy w swojej historii wytworzyliśmy silną i relatywnie zamożną klasę średnią.

- Izolację od zagranicy, typową dla socjalistycznej gospodarki, zastąpiliśmy otwarciem na zagraniczną konkurencję i kapitał. Wejście zagranicznych przedsiębiorstw wiązało się z transferem technologii i metod organizacji pracy, umożliwiając rozwój oparty na wzroście wydajności, a nie tylko nakładach kapitałowych.
- Przystąpienie do UE otworzyło wspólny rynek na polskich eksporterów, zakotwiczyło nas w europejskich powiązaniach gospodarczych oraz wymusiło modernizację firm i państwa.
- Bank Światowy określa UE mianem „maszyny konwergencji”, ponieważ jej wolność przepływu towarów, usług, kapitału i ludzi, wraz z równymi regułami gry na rynku, najlepiej na świecie umożliwiającą doganianie krajów bogatszych przez kraje biedniejsze, takie jak Polska.

Poziom rozwoju w stosunku do USA w 1989 roku

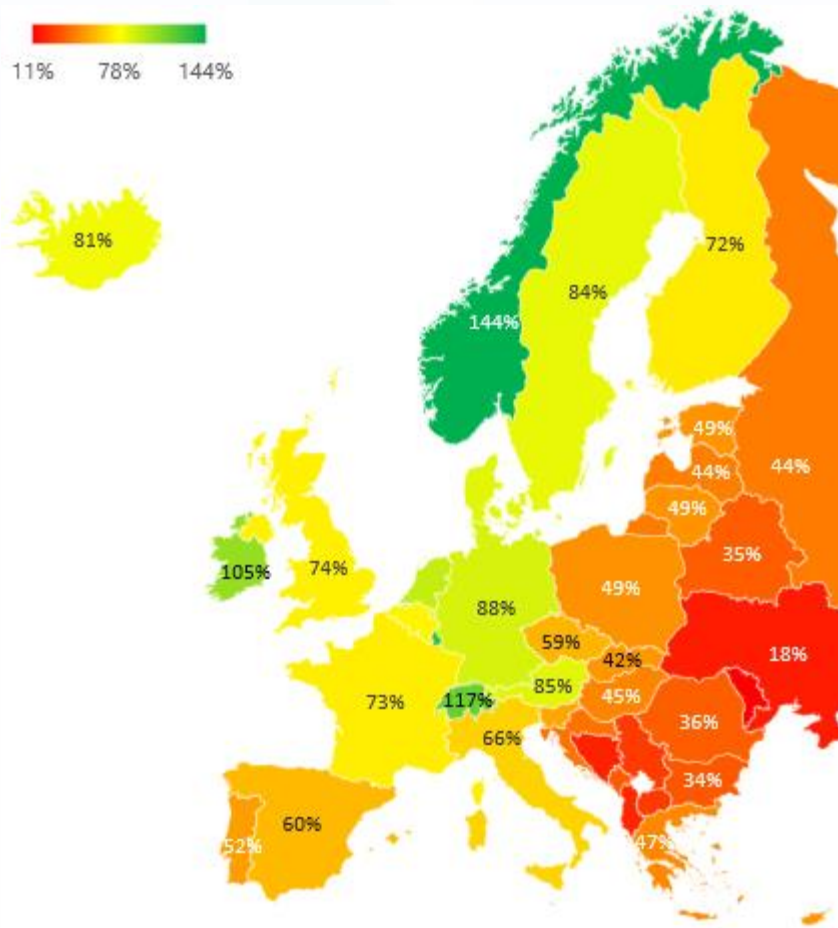
PKB per capita jako % USA PPP

Szacunki dla PKB we współczesnych granicach państwowych.

Poziom rozwoju w stosunku do USA w 2016 roku

PKB per capita jako % USA PPP

Pytanie stojące dzisiaj przed Polską to: czy będziemy kontynuować doganianie najbardziej konkurencyjnych gospodarek świata, realizując model kapitalizmu kojarzony z północnymi państwami członkowskimi UE, czy utkniemy na poziomie biedniejszych i mniej konkurencyjnych południowych państw członkowskich.

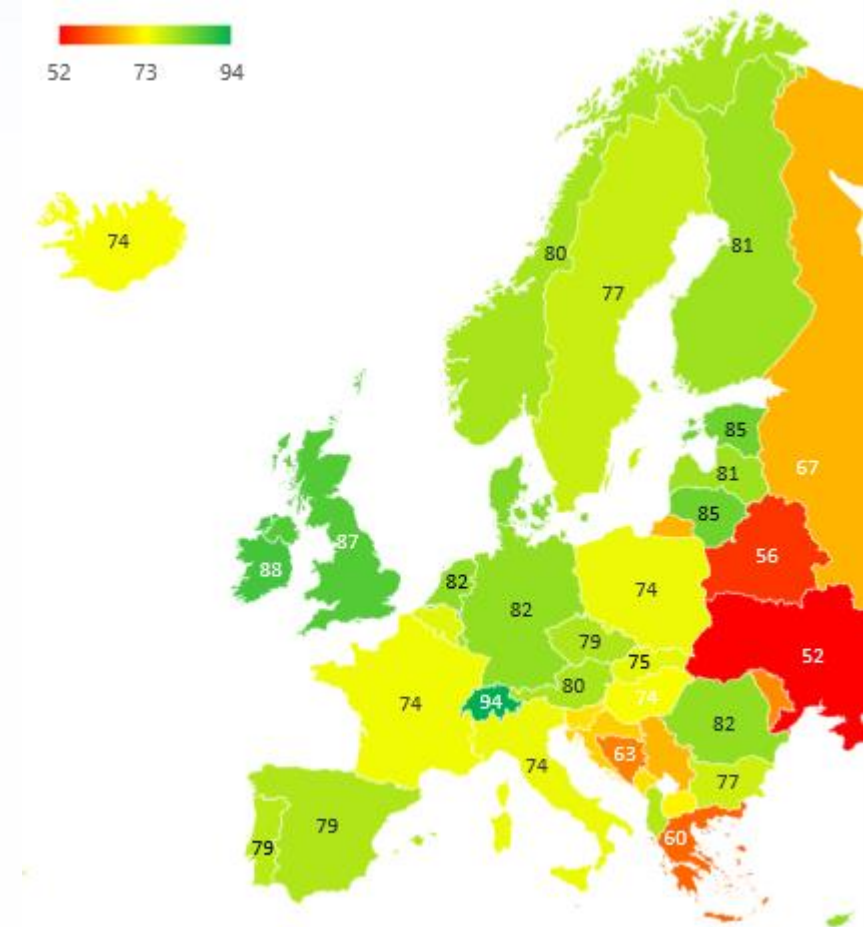
- Wielka Brytania, Irlandia, Holandia, Niemcy, Austria, jak również kraje skandynawskie, charakteryzują się większym zakresem wolności gospodarczej, sprawnością instytucji państwa, wyższymi stopami zatrudnienia i większymi, bardziej wydajnymi przedsiębiorstwami.
- Na przeciwnym biegunie znajdują się państwa członkowskie kojarzone z tzw. Południem – Grecja, Włochy i Portugalia. Wszystkie z nich na pewnym etapie napotkały bariery dalszego rozwoju – w przypadku Włoch po bardzo dynamicznym wzroście w latach powojennych. Preregulowanie, złe zarządzanie finansami publicznymi i wysokie stopy bezrobocia.
- Polskie firmy w niektórych branżach zastąpiły już przedsiębiorstwa z krajów południa w europejskich łańcuchach dostaw. Ważne, aby stopniowo awansowały na wyższe pozycje.

Po otwarciu europejskich rynków pracy Polacy wyjeżdżali przede wszystkim do północnych państw członkowskich UE, które poza wysokimi płacami charakteryzują się m.in. szerokim zakresem wolności gospodarczej, elastycznymi rynkami pracy i konkurencyjnymi rynkami produktów. Niestety, Polska, razem z Włochami, pozostaje w ogonie Unii Europejskiej (22. miejsce) i na dość odległym miejscu na świecie (54. miejsce) w indeksie wolności gospodarczej.

- Od końca XIX wieku Polacy kolejnymi falami emigrują na Zachód w poszukiwaniu pełniejszych możliwości samorealizacji, które stwarza nie tylko dobrobyt tamtejszych społeczeństw, ale i zwykle większy zakres wolności. Migracja międzynarodowa zastępowała dotąd migracje do miast, podobnie jak w wielu innych regionach peryferyjnych. Przełamiemy ten problem, kiedy przełamiemy własną peryferyjność i osiągniemy poziom rozwoju zbliżony do Europy Zachodniej. Tak było w Irlandii w latach 90-tych, kiedy zbliżyła się do poziomu rozwoju Wielkiej Brytanii, z kraju emigrantów stając się krajem imigrantów. Jednym z głównych czynników jej sukcesu były właśnie wolnorynkowe reformy.

Wolność gospodarcza w 2016 roku

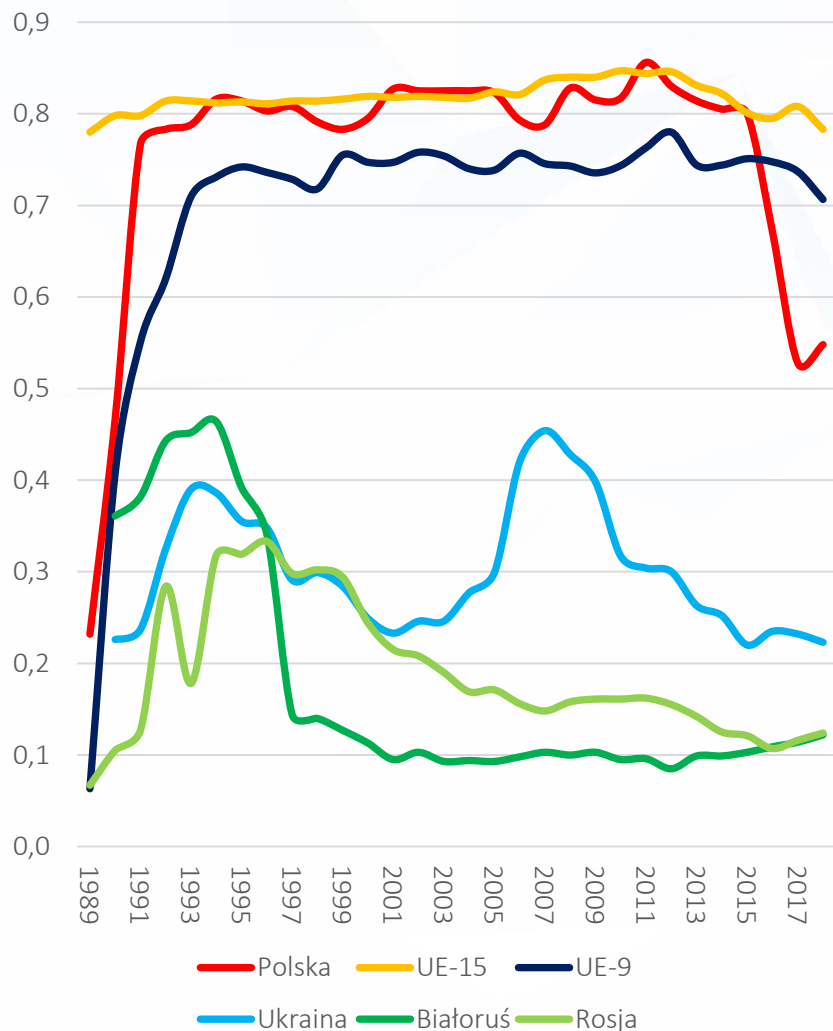
Indeks *Fraser Institute*, wartości przeskalowane do 0-100

Indeks przeskalowano, aby minimalna i maksymalna wynik odpowiadał najgorszemu i najlepszemu wynikowi w Europie w latach 1989-2016.

Demokracja liberalna 1989-2018

Wartości *Liberal Democracy Index*, 0-1

Transformacja ustrojowa to nie tylko imponujący wzrost gospodarczy. Zorientowanie Polski na Zachód to także zwiększenie stopnia ochrony praw człowieka i pozostałych wartości składających się na liberalną demokrację.

- Wejście Polski do Rady Europy, a następnie do NATO i Unii Europejskiej, to także wzrost wskaźników, które łącznie rozumiemy jako liberalną demokrację. W najważniejszych rankingach radykalnie poprawiliśmy swoją pozycję, jeśli chodzi o wolność słowa i mediów, standardy procesu wyborczego, równość wobec prawa (w tym równość płci) i jakość wymiaru sprawiedliwości. Spośród wszystkich państw, które od 2004 r. są członkami Unii Europejskiej, Polska stanowiła niedościgniony wzór do naśladowania.
- Nic jednak nie jest dane raz na zawsze. Ostatnie 3 lata to niespotykany wcześniej spadek standardów, mający swoje główne źródło w uzależnieniu sądownictwa od polityków i zmniejszeniu jakości tworzonego prawa.

- **Bank Światowy (2018)**, World Development Report 2018: Learning to Realize Education's Promise, <https://www.worldbank.org/en/region/eca/publication/europe-growing-united>
- **Bank Światowy (2012)**, Golden growth: Restoring the lustre of European economic model, <http://www.worldbank.org/en/region/eca/publication/golden-growth>
- **Koryś, P. (2018)**, Poland From Partitions to EU Accession: A Modern Economic History, 1772–2004. Palgrave Macmillan, <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319971254>
- **Łaszek i Trzeciakowski (2015)**, Dopóki Polska gospodarka goni Zachód, Polacy będą emigrować, Komunikat FOR, Forum Obywatelskiego Rozwoju, <https://for.org.pl/pl/a/3473,komunikat-for-dopoki-polska-gospodarka-goni-zachod-polacy-beda-emigrowac>
- **Maddison (2018)**, Maddison Project Database, wersja 2018. Bolt, J., Inklaar, R., Jong, H., Zanden, J.L. (2018), Rebasng 'Maddison': new income comparisons and the shape of long-run economic development, Maddison Project Working paper 10, <https://www.rug.nl/ggdc/historicaldevelopment/maddison/releases/maddison-project-database-2018>
- **Morawski (2019)**, Wpływ integracji europejskiej na polską gospodarkę, w Radwan-Röhrenscheff (2019), 15 lat Polski w Unii Europejskiej, Instytut in.europa, <http://ineuropa.pl/in15/wplyw-integracji-europejskiej/>
- **Trzeciakowski (2019)**, Polacy głosują nogami za wolnością gospodarczą, Komunikat FOR 19/2019, Forum Obywatelskiego Rozwoju, <https://for.org.pl/pl/a/6771,komunikat-19/2019-polacy-glosuja-nogami-za-wolnoscia-gospodarcza>
- **Trzeciakowski (2018)**, 100-lecie odzyskania niepodległości a poziom życia Polaków, Komunikat FOR 32/2018, Forum Obywatelskiego Rozwoju, <https://for.org.pl/pl/a/6345,komunikat-32/2018-100-lecie-odzyskania-niepodleglosci-a-poziom-zycia-polakow>
- **V-Dem (2019)**, Varieties of Democracy (V-Dem) Project, <https://doi.org/10.23696/vdemcy19>